

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

---

**LÊ THỊ NGUYỆT**

**NÉT ĐẸP CỦA NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG  
CA ĐẠO CỔ TRUYỀN NGƯỜI VIỆT**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NGỮ VĂN**

**Thái Nguyên tháng 9 năm 2008**

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

---

**LÊ THỊ NGUYỆT**

**NÉT ĐẸP CỦA NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG  
CA ĐẠO CỔ TRUYỀN NGƯỜI VIỆT**

**Chuyên ngành : Văn học Việt Nam  
Mã số: 60.22.34**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NGỮ VĂN**

**Người hướng dẫn khoa học:  
PGS.TS. Nguyễn Thị Huệ**

**Thái Nguyên tháng 9 năm 2008**

## **Lời cam đoan**

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa có ai công bố trong mọi công trình khác. Các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2008

**Tác giả luận văn**

**Lê Thị Nguyệt**

# MỤC LỤC

<b>Mở đầu</b> .....	1
<b>1. Lý do chọn đề tài</b> .....	1
<b>2. Lịch sử vấn đề</b> .....	2
<b>3. Mục đích nghiên cứu</b> .....	8
<b>4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu</b> .....	8
<b>5. Nhiệm vụ nghiên cứu</b> .....	9
<b>6. Phương pháp nghiên cứu</b> .....	10
<b>7. Đóng góp của luận văn</b> .....	10
<b>8. Cấu trúc của luận văn</b> .....	11
<b>Nội dung luận văn</b> .....	12
<b>Chương 1: NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG XÃ HỘI PHONG KIẾN VÀ TRONG CA DAO CỔ TRUYỀN NGƯỜI VIỆT</b> .....	12
<b>1.1. VỊ TRÍ CỦA NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG XÃ HỘI PHONG KIẾN</b> .....	12
<b>1.1.1 Luật lệ " Tam tòng" </b> .....	12
1.1.1.1. Ý thức " tại gia tòng phụ".....	13
1.1.1.2. Ý thức " xuất giá tòng phu".....	14
1.1.1.3. Ý thức " phu tử tòng tử".....	15
<b>1.1.2. Người phụ nữ với " Tứ đức" ( Công, Dung, Ngôn, Hạnh)</b> .....	16
<b>1.2. HÌNH ẢNH, VỊ THẾ NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG VĂN HỌC DÂN GIAN VÀ TRONG CA DAO CỔ TRUYỀN NGƯỜI VIỆT</b> .....	16
<b>1.2.1. Hình ảnh, vị thế người phụ nữ trong Văn học dân gian</b> .....	16
<b>1.2.2. Hình ảnh, vị thế người phụ nữ trong ca dao cổ truyền người Việt</b> .....	20
1.2.2.1. Nguyên nhân của vị thế người phụ nữ trong ca dao cổ truyền.....	20
1.2.2.2. Hình ảnh, vị thế người phụ nữ trong ca dao cổ truyền người Việt.....	25
<b>TIÊU KẾT</b> .....	31
<b>Chương 2: NÉT ĐẸP HÌNH THỨC VÀ TINH THẦN CỦA NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG CA DAO CỔ TRUYỀN NGƯỜI VIỆT</b> .....	33
<b>2.1. NÉT ĐẸP VỀ HÌNH THỨC CỦA NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG CA DAO CỔ TRUYỀN NGƯỜI VIỆT</b> .....	33
<b>2.1.1. Quan niệm về vẻ đẹp của người phụ nữ trong ca dao cổ truyền</b> .....	33

<b>2.1.2. Nét đẹp về thể chất của người phụ nữ trong ca dao cổ truyền.....</b>	<b>35</b>
2.1.2.1. Thống kê các hình ảnh về nét đẹp thể chất của người phụ nữ.....	35
2.1.2.2. Ca ngợi nét đẹp thể chất của người phụ nữ .....	37
2.1.2.3. Nét đẹp thể chất của người phụ nữ trong tình yêu lứa đôi.....	42
<b>2.1.3. Nét đẹp trang phục của người phụ nữ trong ca dao cổ truyền.....</b>	<b>52</b>
2.1.3.1. Thống kê các hình ảnh về trang phục của người phụ nữ .....	52
2.1.3.2. Trang phục truyền thống của người phụ nữ Việt.....	53
2.1.3.3 Nét đẹp trong trang phục của người phụ nữ.....	56
<b>2.2. NÉT ĐẸP TINH THẦN CỦA NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG CA DAO CỔ TRUYỀN NGƯỜI VIỆT....</b>	<b>70</b>
2.2.1. Người phụ nữ thờ con gái và nét đẹp tinh thần.....	70
2.2.2. Người phụ nữ khi thành gia thất và nét đẹp tinh thần.....	78
<b>TIỂU KẾT.....</b>	<b>89</b>
<b>Chương 3: NGHỆ THUẬT BIỂU ĐẠT NÉT ĐẸP CỦA NGƯỜI PHỤ NỮ TRONG</b>	
<b>CA DAO CỔ TRUYỀN NGƯỜI VIỆT.....</b>	<b>91</b>
<b>3.1. NHẬN THỨC VÀ HƯỚNG LÝ GIẢI.....</b>	<b>91</b>
<b>3.2. MỘT SỐ YẾU TỐ THI PHÁP.....</b>	<b>92</b>
<b>3.2.1. Đặc điểm cấu trúc.....</b>	<b>93</b>
3.2.1.1. Kết cấu đối đáp.....	94
3.2.1.2. Kết cấu gợi mở.....	96
3.2.1.3. Hiệu quả của thể lục bát.....	99
<b>3.2.2. Thế giới biểu tượng.....</b>	<b>102</b>
3.2.2.1. Một số biểu tượng biểu đạt nét đẹp của người phụ nữ.....	102
3.2.2.2. Biểu tượng hoa với vẻ đẹp người phụ nữ .....	107
<b>3.2.3. Thời gian, không gian nghệ thuật .....</b>	<b>114</b>
3.2.3.1. Thời gian nghệ thuật.....	115
3.2.3.2. Không gian nghệ thuật.....	117
<b>TIỂU KẾT.....</b>	<b>120</b>
<b>KẾT LUẬN.....</b>	<b>121</b>
<b>DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ</b>	
<b>TÀI LIỆU THAM KHẢO- PHỤ LỤC.....</b>	<b>125</b>

## DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ

1. Lê Thị Nguyệt (2008), " *Biểu tượng hoa với vẻ đẹp người phụ nữ trong ca dao cổ truyền của người Việt*", Tạp chí Khoa học & công nghệ, Đại học Thái Nguyên (2), tr.3-9.

## TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Thị An (1990), "*Về một phương diện nghệ thuật của ca dao tình yêu*", Tạp chí văn học (6), tr. 54 -59.
2. Đỗ Thị Bảy (1999), *Sự Phản ánh quan hệ gia đình, xã hội trong tục ngữ, ca dao người Việt*, ĐH Quốc Gia Hà Nội
3. Trần Đức Các (1978), "*Tục ngữ với câu thơ lục bát trong ca dao dân ca*" Tạp chí văn học ( 1), tr. 91- 102
4. Mai Ngọc Chừ (1989), " *Vần, nhịp, thanh điệu & sức mạnh biểu hiện ý nghĩa của lục bát biến thể*", Tạp chí Văn hóa dân gian, số 2, Hà Nội.
5. Cao Huy Đình(1974),*Tìm hiểu tiến trình VHDG Việt Nam*, Nxb Khoa học xã hội Hà Nội.
6. Nguyễn Thị Ngọc Diệp, (2001)"*Thế giới biểu tượng sóng đôi trong ca dao người Việt "*, Văn hóa dân gian, số 3, Hà Nội
7. Vũ Tố Hào (1986), "*Điểm lại quá trình sưu tầm nghiên cứu ca dao dân ca từ xưa đến trước Cách mạng tháng tám*", Văn hóa dân gian (3) tr.45-52.
8. Lê Như Hoa ( 1996), *Phát huy bản sắc văn hoá Việt Nam trong bối cảnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá*, NXB Văn hoá thông tin, Hà Nội.
9. Nguyễn Thị Huệ (1986), "Người phụ nữ trong sinh hoạt dân ca", *Tạp chí văn học* ( 3), tr. 125 -136.
10. Nguyễn Thị Huệ- Trần thị An, (2001), *Tuyển tập tục ngữ- ca dao Việt Nam*, Nxb Văn học, Hà Nội.
11. Trần đình Hựu (1996), *Đến hiện đại từ truyền thống*, NXB Văn hoá, Hà.Nội.

12. Đinh Gia Khánh chủ biên( 2003), *Văn học dân gian Việt Nam*- NXB Giáo dục, Hà Nội.
- 13.Đinh Gia Khánh chủ biên(1995),*Ca dao Việt Nam*, NXB Tổng hợp, Đồng Tháp.
14. Đinh Gia Khánh (1996), “*Nhận xét về đặc điểm của câu mở đầu trong thơ ca dân gian*”, Đại học Tổng hợp Hà Nội ( 2), tr 61 - 72.
15. Nguyễn Xuân Kính (1992), *Thi pháp ca dao*, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội.
16. Nguyễn Xuân Kính (2001), “ *Một thể kỷ suu tâm, nghiên cứu ca dao người Việt*”, Tạp chí văn học (1), tr. 32 – 45.
17. Nguyễn Xuân Kính (1998), “ *Văn học dân gian thể hiện bản sắc văn hóa dân gian*”, Tạp chí văn hóa dân gian ( 2), tr. 62 - 71 .
18. Nguyễn Xuân Kính ( 1983), “*Qua ca dao, tục ngữ Hà Nội tìm hiểu công cuộc xây dựng đất nước, giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc*”, Văn hóa dân gian (3+4), tr. 57- 67.
19. Nguyễn Xuân Kính (1987), “*Ý nghĩa của hai từ trúc, mai trong văn chương bác học và trong ca dao dân ca*”, Văn hóa dân gian(4), tr 22- 29.
20. Nguyễn Xuân Kính (1990),“*Qua tục ngữ ca dao tìm hiểu sự sành ăn khéo mặc của người Hà Nội*”, Văn hóa dân gian ( 2), tr. 44 - 52.
21. Nguyễn Xuân Kính (1992), “*Thể thơ trong ca dao*”, Văn hóa dân gian (4), tr. 35 - 43.
22. Nguyễn Xuân Kính (1996), "*Hai khuynh hướng trong ca dao người Việt về sự chính xác của các con số*", Văn hóa dân gian (4), tr. 32 -45.
23. Nguyễn Xuân Kính, Phan Đăng Nhật chủ biên (1995), *Kho tàng ca dao người Việt* ( tập 1), NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
24. Nguyễn Xuân Kính, Phan Đăng Nhật chủ biên (1995), *Kho tàng ca dao người Việt* ( tập 2), NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
25. Nguyễn Xuân Kính, Phan Đăng Nhật chủ biên (1995), *Kho tàng ca dao người Việt* ( tập 3), NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
26. Nguyễn Xuân Kính, Phan Đăng Nhật chủ biên (1995), *Kho tàng ca dao người Việt* ( tập 4), NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
27. Nguyễn Xuân Kính, Phan Đăng Nhật chủ biên ( 2002), *Tổng tập VHDG người*

- Việt* ( tập 15), NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
28. Nguyễn Xuân Kính, Phan Đăng Nhật chủ biên ( 2002), *Tổng tập VHDG người Việt* ( tập 16, quyển thượng), NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
  29. Nguyễn Xuân Kính, Phan Đăng Nhật chủ biên ( 2002), *Tổng tập VHDG người Việt* ( tập 16 quyển hạ), NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
  30. Nguyễn Xuân Kính- Phan Thị Hoa Lý (1999), "*Ý nghĩa và cách dùng những con số thường gặp trong ca dao, tục ngữ*", Tạp chí văn hóa dân gian (3), tr. 63 -78.
  31. Nguyễn Xuân Lạc ( 2005), "*Con số "mười..." trong ca dao và những bài ca dao có mô típ " một...đến mười..."*", Nghiên cứu văn học (4), tr.48 -57.
  32. Nguyễn Xuân Lạc (1998), "*Văn học dân gian với việc bồi đắp tâm hồn dân tộc cho thế hệ trẻ*", Văn hóa dân gian (3), tr. 73 -82.
  33. Trần Kim Liên (2002), "*Góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc trong việc dạy- học văn học dân gian ở trường phổ thông*", Văn hóa dân gian(1),tr. 64 -75.
  34. Trần Kim Liên (2003), "*Cách sử dụng từ xưng hô trong ca dao tình yêu*", Văn hóa dân gian (2), tr. 54 - 64.
  35. Nguyễn Tấn Long- Phan Canh (1970), *Thi ca bình dân Việt Nam*, NXB Sức sống mới, Sài Gòn.
  36. Phạm Việt Long, (2000), *Tục ngữ, ca dao và việc phản ánh phong tục tập quán người Việt*, Đại học hoa học xã hội và nhân văn, Hà Nội.
  37. Nguyễn Luân (1994), "*Qua một bài ca dao, hiểu thêm về phẩm chất người phụ nữ xưa*", Văn hóa dân gian (4), tr. 36 -45.
  38. Hồ Tuấn Niêm (1983), "*Một truyền thống độc đáo và rực rỡ của văn học dân gian Việt Nam*", Văn hóa dân gian (3), tr. 64 -72.
  39. Lưu Thị Nụ (1992), *Người phụ nữ qua những hình ảnh so sánh trong ca dao Việt Nam*, Luận văn tốt nghiệp, Đại học tổng hợp Hà Nội.
  40. Trần Đình Ngôn (1998), "*Con mắt trong tục ngữ, ca dao với ngôn ngữ tạo diện hình ảnh*", Văn hóa dân gian (3), tr.54 -57.
  41. Triều Nguyên (1996), "*Thử khảo sát một số bài ca dao có mô hình cấu trúc một, hai- mười- thương ( yêu, lo...) = A*", Văn hóa dân gian,(1), tr. 43 -47.
  42. Triều Nguyên (1998), "*Người khôn qua các góc nhìn của ca dao*", Văn hóa dân



- gian (3), tr.52- 60.
43. Nguyễn Ánh Nguyệt ( 2001), *Nghiên cứu đặc điểm thi pháp cấu trúc ca dao trữ tình người Việt*, luận văn thạc sĩ, đại học sư phạm, Thái Nguyên
  44. Trương Thị Nhân (1992), "*Tìm hiểu ngôn ngữ nghệ thuật ca dao qua một tín hiệu thâm mỹ*", Văn hóa dân gian, (4), tr. 38 -44.
  45. Trần Quang Nhật (1964), "*Mấy ý kiến về việc giảng dạy ca dao tình yêu trong chương trình lớp 8 phổ thông*", Tạp chí văn học (6), tr. 37 -42.
  46. Bùi Mạnh Nhị (1997), "*Công thức truyền thống và đặc trưng cấu trúc của ca dao- dân ca trữ tình*", Tạp chí văn học (1), tr. 21 -26.
  47. Vũ Ngọc Phan ( 1998), *Tục ngữ ca dao dân ca Việt Nam*, NXB khoa học xã hội, Hà Nội.
  48. Vũ Ngọc Phan (1997), *Hợp tuyển thơ văn Việt Nam tập I phần văn học dân gian*, NXB văn học, Hà Nội.
  49. Vũ Ngọc Phan(1968), "*Sức truyền cảm của ca dao truyền thống*", Báo văn hóa (10).
  50. Vũ Ngọc Phan (1966), "*Tinh thần chống ngoại xâm của phụ nữ qua ca dao xưa và nay*", Tạp chí văn học (9), tr. 34 -43.
  51. Nguyễn Hằng Phương (2003), "*Hai phương thức nghệ thuật trong ca dao cổ truyền người Việt*", Tạp chí văn học (6), tr. 63 -69.
  52. Nguyễn Hằng Phương ( 2001), "*Cảm hứng chủ đạo trong ca dao người Việt*", Văn hóa dân gian (3), tr. 46 -53.
  53. Trần Đình Sử (1998), *Dẫn luận thi pháp học*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
  54. Trần Đình Sử(1993), "*Những tìm tòi mới về thi pháp ca dao*", Tạp chí văn hóa dân gian (2), tr. 21 -33.
  55. Trần Ngọc Thêm ( 2006), *Tìm về bản sắc văn hóa Việt Nam*, Nxb TPHCM.
  56. Nguyễn Văn Thông (2000), "*Tìm hiểu văn hóa ứng xử của người Việt qua tục ngữ*", Văn hóa dân gian (2), tr.34 -40.
  57. Đỗ Thị Thu Thủy (2003), *Chủ đề gia đình trong ca dao cổ truyền người Việt*, Đại học sư phạm Thái Nguyên.
  58. Đặng Diệu Trang (2005), "*Sinh hoạt diễn xướng- môi trường nảy sinh và phát*

- triển của ngôn ngữ ca dao*", Văn hóa dân gian (5), tr. 36 -45.
59. Đỗ Bình Trị, (2000), *Nghiên Cứu tiến trình lịch sử Văn học dân gian Việt Nam*, Nxb Khoa học, Hà Nội.
  60. Đỗ Bình Trị- Trần Đình Sử (1998) *Văn học- Giáo trình đào tạo giáo viên Tiểu học hệ Cao đẳng sư phạm và sư phạm 12+2 tập 2*, Nxb Giáo dục, Hà Nội
  61. Vũ Anh Tuấn (1994), *Mấy vấn đề hiện nay về việc nghiên cứu và giảng dạy văn học dân gian trong nhà trường*, Đại học Sư Phạm Thái Nguyên.
  62. Vũ Anh Tuấn- Nguyễn Xuân Lạc (1993), *Giảng văn văn học dân gian Việt Nam*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
  63. Tạ Đăng Tuyên (1998), "*Tục ngữ, ca dao và lời ru với việc giáo dục giá trị đạo đức- nhân văn*", Văn hóa dân gian (1), tr. 23 -28.
  64. Phạm Thu Yên (1998), *Những thế giới nghệ thuật ca dao*. NXB Giáo dục, Hà Nội .
  65. Phương Yên" *Lệ tục làng xã cổ truyền và những ảnh hưởng đối với người phụ nữ ở xã hội phong kiến*, báo điện tử [thongtinphapluatdansu.wrdpres.com](http://thongtinphapluatdansu.wrdpres.com), ngày 27-1-2008.